

Abstrakt

Vzdělávací politika patří k důležitým cílům každé země, neboť má vliv na život a uplatnění jejích obyvatel. V České republice je povinné vzdělávání definováno Rámcovým vzdělávacím programem pro základní vzdělávání (RVP ZV), přičemž přírodovědné vzdělávání je stanoveno ve vzdělávací oblasti Člověk a příroda. Ta je sice rozdělena do jednotlivých vzdělávacích oborů, ale umožňuje svým rámcovým pojetím integrovat obsah oborů dle uvážení školy. Dlouhá desetiletí však byly přírodní vědy na většině základních škol vyučovány odděleně, a tak jsou případné snahy o integraci zatíženy chybějícími příklady dobré praxe.

Cílem této práce je proto porovnat vzdělávací obsah oblasti Člověk a příroda českého RVP ZV a integrovaných přírodovědných kurikul vybraných evropských zemí na úrovni nižšího sekundárního vzdělávání (ISCED 2), vytipovat témata, která jsou v těchto kurikulech zařazována navíc a mohou tak být inspirací (ve smyslu policy learning), jaká integrující témata zařazovat do přírodovědného vzdělávání žáků základních škol.

Teoretická část diplomové práce popisuje integraci přírodních věd, jak z pohledu historického, tak z hlediska tvorby kurikula. Představeny jsou teoretické modely, popisující různé úrovně integrace, doplněné o porovnání výhod a limitů tohoto pedagogického přístupu k výuce přírodních věd. Praktická část se zaměřuje na devět evropských integrovaných přírodovědných kurikul (Irsko, Island, Itálie, Katalánsko, Norsko – ve dvou verzích a Velká Británie – Anglie, Severní Irsko, Skotsko a Wales), jejich popis a porovnání vzdělávacího obsahu s českým RVP ZV.

Ke zpracování práce bylo využito metody komparativní analýzy dokumentů, během které bylo využito jak deduktivního, tak induktivního způsobu provedení obsahové i tematické analýzy vzdělávacích výstupů jednotlivých kurikul.

Výsledky výzkumu ukázaly významné rozdíly v pojetí výuky přírodních věd formulované českým RVP ZV a jednotlivými zahraničními kurikuly na úrovni zamýšleného kurikula. Byla identifikována kurikula, která se svým pojetím integrovaných přírodních věd blíží českému RVP ZV (Anglie, Katalánsko s vnější integrací, Irsko, Wales s vnitřní integrací), převážně na kognitivní úrovni vzdělávacích výstupů. Dále byly zkoumány výstupy, které nemají v českém RVP ZV svou alternativu. Ve znalostních výstupech se jedná o tematické oblasti ekologie, udržitelnosti života na Zemi, sexuální výchovy a vesmíru, z nichž některé z nich RVP ZV obsahuje, nikoli však ve vzdělávací oblasti Člověk a příroda. Kompetenční výstupy zahraničních kurikul často obsahují výstupy zaměřené na rozvoj vědeckého myšlení a uvažování, a afektivní výstupy se nejčastěji zaměřují na témata udržitelnosti života na Zemi a ochrany zdraví. Výsledky jsou důležitým zjištěním pro možné varianty aktualizace vzdělávacího obsahu RVP ZV, které by bylo možné zpracovat do českého kurikula při jeho revizi.